

Trong bài “Nguyễn Minh Trí bắt mang lên đơn đăng tải YouTube” (15/12/2009),

tôi có kể lại những xét đoán mà tôi gặp phải, và nể lòng các đồng nghiệp quốc tế trước 1975 và một thời gian dài mang tư tưởng khuynh tả, và Nguyễn Minh Trí cũng như giới lãnh đạo Việt Nam hiện nay nói chung: “Chúng ta hiểu tại sao bây giờ họ lại ăn nói ngu xuẩn quá vậy?”

Những xét đoán mà tôi khá lâu. Âm mưu và hai chuyện: Thứ nhất, chế độ “ngu xuẩn”, và thứ hai, về bản thân tôi.

Hình (Viet Tribune): GS Nguyễn Hoàng Quốc.

Những người chỉ công chúng, nhất là những người chỉ công chúng xuất phát từ những thù hận hay đố

Kể cá nhân chúng không dựa trên quan điểm hay lập trường nào nhất định, vốn thế này hay chúng tôi tốt hơn kẻ thù của họ là ngu xuẩn. Chúng tôi tốt. Không cần chứng cứ gì cả. Chúng tôi cho sự sống mình và cho bố ghét. Chúng tôi, do đó, hiểu họ là chúng tôi đúng.

Những lời chúng tôi có thể phản ánh mặt nét tâm lý đáng kể trong xã hội. Những chúng tôi có rất ít sự thuyết phục.

Cũng không thuyết phục mấy những tiếng chúng tôi ít nhiều hiểu hệ của đông đảo dân chúng miền Nam khi chúng kiên và chúng tôi những chính sách kinh tế để họ có chính quyền Việt Nam sau năm 1975. Cái tôi gọi là “tiếng chúng tôi ít nhiều hiểu” này thì hiển nhiên rõ nhất qua các truyện tiểu luận được lưu truyền rất rộng rãi ở Việt Nam những năm đầu tiên sau thống nhất.

Một trong những câu chuyện tiêu biểu nhất là:

Một hôm, có một người đàn ông đến công đình thị Lê Duẩn, tìm gặp thiêu là bạn học cũ của Lê Duẩn và xin gặp Lê Duẩn. Lính canh vào báo với Lê Duẩn. Lê Duẩn quát lên ngay: “Bắt thế nào đó nhốt đi!” Một cán bộ cao cấp ngồi cạnh đó, can: “Sao vậy, ông chỉ? Có gì thì chúng tôi mời người ta vào xem sao đã?” Lê Duẩn quát: “Nó là gián điệp đó!” Viên cán bộ ngạc nhiên: “Chúng ta gặp người ta, sao ông chỉ bắt họ là gián điệp?” Lê Duẩn cười thích: “Không phải gián điệp thì là gì nữa? Có lẽ tôi có đi học bao giờ đâu mà có bạn học?”

Những chuyện tiểu luận như thế, một mặt, có thể xuất phát từ mặt cảm của người thua trận; mặt khác, có thể phản ánh nhận định chung trước những chính sách không thể được xem là khôn ngoan của chính quyền sau năm 1975.

Những chính sách này, một mặt, đánh sập nền kinh tế vốn ế ụt và què quặt trong công nhân sau một cuộc chiến tranh dài đằng đẵng; mặt khác, làm mất lòng niềm tin của dân chúng, nhất là dân chúng ở phía Nam đến với chính quyền mới, thế đó, đến đến phong trào vượt biên vượt biển hàng triệu người, trong đó, có vô số người bị chết giữa biển cả hay bị họ tử cẩu thả bóc và hãm hiếp một cách dã man.

Người ta có thể gặp thích những chính sách thiêu khôn ngoan này bằng nhiều cách khác nhau. Bằng mặt cảm tôn của những người chiến thắng. Bằng sự cuồng tín đến với lý thuyết xã hội chủ nghĩa. Bằng việc thiêu kinh nghiệm quản lý kinh tế, v.v...Chỉ công bằng mà nói, bất kể các chuyện tiểu luận phản biện từ Nam ra Bắc, ít người thành công nghĩ gặp lãnh đạo Việt Nam thì này

là ngu xuẩn.

Không những không xem họ ngu xuẩn, nhiều người, trong đó có không ít giới trí thức, còn phớt lờ nọa là khác. Phớt lờ kiến thức của họ: Không thể hoài nghi được, thế họ lãnh đạo ưu tiên của Đảng Cộng sản, từ Hồ Chí Minh đến Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng, Trường Chinh, Lê Duẩn, v.v... vẫn là những trí thức uyên bác trên nhiều mặt. Phớt lờ chức và chức năng của họ trong việc thu tóm quyền hành và duy trì quyền hành từ năm 1945 và sau. Phớt lờ cách thức tuyên truyền của họ, sự tâng bốc năm, lại gọt đẽo nên những cách thức giới thiệu mới mẻ tin tưởng vào chính nghĩa họ đang theo đuổi và vào sự hi vọng họ đã lập ra cái gọi là Mặt trận Giải phóng miền Nam. Phớt lờ những khó khăn phức tạp của họ sau Hiệp định Genève và những trở ngại để họ cài vào họ những quy định của miền Nam. Ngay chính những giờ phút của họ trong hai trận chiến chống lại Pol Pot và Trung Quốc trong năm 1978 và 1979 cũng khiến nhiều người khâm phục.

Không đồng ý, vẫn khâm phục. Không thích, vẫn khâm phục.

Phớt, họ nọa, sự, nên nhiều trí thức nhận cái phần ngu vớ cho mình. Khoảng cuối thập niên 1970 và đầu thập niên 1980, trào phúng trào vớ t biên ào ào, nhiều trí thức lại Việt Nam từ nhận họ là những tín đồ của chủ nghĩa 3N: Ngu, Nghèo và Nhát. Nhát vì sự những nguy hiểm trên con đường vớ t biên. Nghèo vì không được tiền, được vàng được vớ t biên. Những còn Ngu? Ngu vì bả lừa. Nhiều người bày tỏ cảm giác bả lừa của mình qua câu thơ:

*Chưa xa, anh từng nghe Thuý Kiều
Đến gần lại hóa người yêu Chí Phèo.*

Nói một cách tóm tắt, trí thức, nhất là giới trí thức ít nhiều có thiện chí hợp tác với chính quyền để làm một cái gì đó có lợi cho đất nước sau chiến tranh, có thể bắt được với giới lãnh đạo Việt Nam và nhiều chuyển liên quan đến chính sách những những không lên tiếng phê phán họ là ngu xuẩn.

Trong đám trí thức này, chắc chắn có bọn tôi.

Là một trong những thanh niên thu nhập thấp nhất miền Nam trước năm 1975, anh đi du học sớm. Ra nước ngoài, vào chính trị, tình cảm của anh nghiêng hẳn vào miền Bắc. Bị nhận cử tháng 10 1975 bởi gia đình anh ở Sài Gòn xem như một tai họa, vì anh là một niềm vui. Bị tập trung những phần đời tại gia đình, anh hết lòng ủng hộ chính quyền mới ở Việt Nam với tất cả nhiệt tình và nồng nhiệt.

Ai nói về chuyện vượt biên, anh cũng đưa gót đi. Ai than thở về số phận trong đời sống sau 75, anh cũng đưa gót đi. Lúc nào anh cũng chăm chú bên cạnh chính quyền. Anh nêu nhu cầu lý do để bị nhận học cho những khó khăn và lúc học của Việt Nam. Anh tin tưởng một ngày nào đó những khó khăn và lúc học sẽ sớm được khắc phục và vượt qua. Anh quan niệm vai trò chính của trí thức, nhất là trí thức hội ngộ, không phải là lên án hay phê phán chế độ trong nước, mà là giúp đỡ Việt Nam phát triển qua các đề án nghiên cứu có tầm quốc tế mà họ làm trung gian.

Tôi phải thành thật ghi nhận điều này nữa: Có một thời gian, những trí thức như anh không phải ít. Trong đó, tôi biết, có cả những người từng bị cộng sản và từng đi vượt biên.

Thế những, gần đây, theo tôi, có sự thay đổi khá lớn ở những người này, ở những trí thức rất nhiều nhiệt tình và thiện chí.

Trên blog hay trên các bài viết của họ, đây đó, càng ngày càng xuất hiện nhu cầu những ý kiến phản đối nhà cầm quyền, càng ngày càng nhiều những chửi rủa “hèn” và “ngu” khi nhắc đến nhà cầm quyền.

Trong những lúc tán gẫu, gần đây, mới tôi nhận được chính quyền Việt Nam, cái câu tôi thường nghe nhiều nhất từ họ là: “Không hiểu tại sao bây giờ họ lại ngu đến vậy?”

Tôi hiểu tại sao họ nghĩ và nói như vậy.

Không gọi là ngu thì gọi là gì cái việc Bộ Công Thương giao hẳn trang mạng của Bộ mình cho Trung Quốc để họ mở các tuyên truyền chống phá lại Việt Nam?

Không gọi ngu thì gọi là gì cái việc báo đi n t c a đ ng C ng s n loan tin và ca ng i vi c h i quân Trung Qu c đi n t p i bi n Đông v n đang là vùng tranh chấp gi a hai n c?
Không gọi ngu thì gọi là gì cái việc giao cho Trung Qu c quy n t tung t tác trong vi c khai thác bauxite Tây nguyên, n i đ c gi i quân s xem nh m t v trí chi n l c c a Vi t Nam, “ai chi m đ c Tây nguyên thì coi nh làm ch c Vi t Nam và Đông D ng”?

Không gọi ngu thì gọi là gì cái việc không nh ng im thin thít tr c nh ng s gây h n tr ng tr n c a Trung Qu c mà còn ra tay tr n áp nh ng thanh niên trí th c yêu n c đòi xu ng đ ng lên án thái đ bá quy n c a Trung Qu c?

đây, cũng c n nói ngay, ch ai mu n có chi n tranh v i Trung Qu c. Nh ng có vô s cách đ tránh chi n tranh. Có nhi u cách v a tránh đ c chi n tranh v a b o v đ c quy n l i chính đáng và nh t là th đi n c a dân t c. Cách tránh chi n tranh t i t và ngu xu n nh t là đ u hàng ngay t đ u đ gi c mu n làm gì thì làm. T i t và ngu xu n h n n a là đ cho dân chúng th y là mình hèn và ch ng quan tâm gì đ n ch quy n c a đ t n c c .

Tuy nhiên, theo tôi, chuy n đáng nói không ph i là chuy n chính quy n ngu hay khôn. Chuy n đáng nói nh t là i ch này: gi i lãnh đ o không gi đ c s tin t ng và ng ng m t ngay nh ng ng i t ng tin t ng và ng ng m h .

B t c th quy n l c chính tr hi n đ i nào cũng đ c xây đ ng trên c s c a hai huy n tho i chính: huy n tho i v lòng yêu n c và huy n tho i v tài năng c a nh ng ng i lãnh đ o.

Quan sát thái đ c a đ ng đ o trí th c khuynh t i h i ngo i, tôi có c m t ng c hai huy n tho i y đ u s p đ .

Sau s s p đ y là gì?

Thú th c, tôi không bi t. B n đ c th nghĩ xem.